

ИЗВЕШТАЈ О ОБАВЉЕНОМ ЈАВНОМ УВИДУ И ЈАВНОЈ РАСПРАВИ НАЦРТА УРЕДБЕ О ПРОГЛАШЕЊУ И СТУДИЈИ ЗАШТИТЕ СПЕЦИЈАЛНОГ РЕЗЕРВАТА ПРИРОДЕ „ЗЛАТАР”

I УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Планина Златар, део северног обода кањона Милешевке (Милешевска река) и пространа висораван која се на истоку пружа према Увцу, на југозападу Србије, у зони Старог Влаха, ставља се под заштиту и проглашава заштићеним подручјем под именом „Златар”, као природно добро међународног и националног, односно изузетног значаја и сврстава се у I категорију заштите, као Специјални резерват природе (у даљем тексту: СРП „Златар”).

СРП „Златар” ставља се под заштиту како би се: очувале природне и предеоне вредности заштићеног подручја, као резултат комплексног утицаја физичко-географских чинилаца, климатских прилика, али и тектонских и геоморфолошких особености; очувала шумска вегетација изграђене од укупно 52 врсте дендрофлоре и коју одликује присуство различитих типова шума, међу којима је нарочито вредан и изражен појас смрчевих шума, заступљене кроз три доминантна типа и то: планинске шуме смрче (*Piceetum excelsae montanum serbicum*), шуме смрче и јеле (*Abieti-Piceetum serbicum*) и мешовите тродоминантне шуме смрче, јеле и букве (*Piceo-Fago-Abietetum*); очувале присутне 871 биљне врсте, од којих 177 има национални и међународни значај, 28 је строго заштићено (*Allium fuscum* (сивосмеђи лук), *Anemone sylvestris* (шумска саса), *Callitriche stagnalis* (водена брадица), *Dactylorhiza incarnata subsp. Incarnata* (усколисни каћунак), *Echium russicum* (змијоглавка) и *Neottia cordata* (чопотац)), а 97 је у категорији заштићених (као: *Achillea millefolium* (хајдучка трава), *Allium ursinum* (сремеш), *Althaea officinalis* (бели слез), *Asarum europaeum* (копитњак), *Centaureum erythraea* (кичица), *Cornus mas* (дрен), *Crataegus monogyna* (једносемени глог) и *Fragaria vesca* (шумска јагода)), 29 ендемичних врста (*Asyneuma pichleri* (косица), *Betonica scardica* (чистац шарпланински), *Campanula sparsa* (звонце), *Centaurea stoebe* (петровска ружа), *Cytisus procumbens* (жутилица полегла), *Dianthus cruentus* (каранфилић) и *Edraianthus graminifolius* (звончић)), као и 39 реликтних врста (*Anemone sylvestris* (шумска саса), *Auremonia agrimonoides* (павловац), *Aruncus dioicus* (суручица), *Asarum europaeum* (копитњак), *Corallorhiza trifida* (кораљуша), *Epimedium alpinum* (девет Југовића), *Eriophorum latifolium* (ветрогон) и *Erythronium dens-canis* (пасји зуб)), 31 врста орхидеја (*Epipogium aphyllum* Sw (надбрадац)); очувало 128 врста птица, од којих 106 има статус гнездарице (*Glaucidium passerinum* (мала сова), *Aegolius funereus* (гањаста кукумавка), *Strix uralensis* (дугорепа сова), *Gyps fulvus* (белоглави сун), *Tetrao urogallus* (велики тетреб), *Picoides tridactylus* (тропрсти детлић), *Dendrocopos leucotos* (планински детлић), *Pernis ptilorhynchus* (осичар), *Circus cyaneus* (змијар) и *Circus cyaneus* (прдавац)), док су 22 врсте редовно присутне током целе године, а укупно 31 врста се налази на додатку I Директиве о птицама (Директива о очувању дивљих птица/ Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council on the conservation of wild birds), што је подручје Златара сврстало у обухват три потенцијална Подручја посебне заштите (proposed Special Protection Area, pSPA) под називом „Златар”, „Озрен-Јадовник” и малим делом „Увац”, у оквиру еколошке мреже NATURA 2000, као и у три међународно значајна подручја за птице (Important Bird Area, IBA): „Златар” (класификациона ознака RS084), „Озрен-Јадовник” (класификациона ознака RS065) и „Увац” (класификациона ознака

RS081) идентификована 2020. године од стране глобалне организације за заштиту дивљих врста птица BirdLife International; очувало 9 врста водоземаца, од којих су строго заштићени: *Salamandra salamandra* (шарени даждевњак), *Lissotriton vulgaris* (мали мрмољак), *Ichthyosaura alpestris* (планински мрмољак), *Bufo bufo* (обична крастача), *Bombina variegata* (жутотрби мукач), *Rana graeca* (грчка жаба), *Rana dalmatina* (шумска жаба) и *Rana temporaria* (жаба травњача); очувало 10 врста гмизаваца, од којих су строго заштићени: *Natrix natrix* (белоушка), *Coronella austriaca* (смукуља) и *Zamenis longissimus* (Ескулапов смук); очувале 42 врсте сисара, стално или повремено настањене (*Canis lupus* (вук), *Ursus arctos* (мрки медвед) и шарени *Vormela peregusna* (твор)); очувала као посебна вредност релативно бројна фауна слепих мишева (*Chiroptera*).

Подручје СРП „Златар” налази се у обухвату Еколошки значајног подручја „Увац и Милешевка”.

Посебну лепоту и препознатљивост заштићеном подручју даје традиционалан начин живота у старовлашком типу насеља и манастир Св. Козме и Дамјана.

Налази се на територији општина Нова Варош (КО: Брдо, Дражевићи, Дрмановићи, Мишевићи и Радијевићи) и Пријепоље (КО: Аљиновићи, Бискупићи, Косатица, Међани, Милошев До, Мушковина и Правошево).

Површина СРП „Златар” износи 7.864,64 ха, од чега је у државној својини 4.051,06 ха (51,51%), у приватном власништву 3.716,70 ха (47,26%) и у јавном власништву 96,87 ха (1,23%), од чега је у режиму заштите I степена 73,92 ха (0,94%), II степена 2.337,63 ха (29,72%) и у режиму заштите III степена 5.453,08 ха (69,34%).

II ПОСТУПАК ОБАВЉАЊА ЈАВНОГ УВИДА, ЈАВНЕ РАСПРАВЕ И ЈАВНЕ ПРЕЗЕНТАЦИЈЕ

Јавни увид о Нацрту уредбе о проглашењу и Студији заштите СРП „Златар” одржава се у трајању од 20 дана, од 5. августа 2025. године до 24. августа 2025. године.

Нацрт уредбе о проглашењу СРП „Златар” и Студија заштите са картографском документацијом, које је на основу овлашћења сходно чл. 102. и 103. Закона о заштити природе, израдио Завод за заштиту природе Србије, Београд, излажу се на јавни увид сваког радног дана од 10.00 до 13.00 часова у просторијама Министарства заштите животне средине, Београд, Омладинских бригада 1, соба 668 и Завода за заштиту природе Србије, Ул. Јапанска 35, 11070 Нови Београд, на Порталу Е-управе, на сајту Министарства заштите животне средине и на сајту Завода за заштиту природе Србије.

Физичка и правна лица могу у току трајања јавног увида, закључно са 24. августом 2025. године, доставити у писаној форми примедбе на документа о заштити Министарству заштите животне средине:

-поштом или на писарницу, са назнаком СРП „ЗЛАТАР” – Јавни увид о заштити,

-електронским путем на e-mail адресу lidiya.stevanovic@eko.gov.rs и nevena.piscevic@eko.gov.rs

Јавним огласом објављеним 5. августа 2025. године на сајту Министарства заштите животне средине, на порталу Е-управе и у дневном листу „Новости” оглашена је јавна расправа о Нацрту уредбе и Студији заштите СРП „Златар”.

Јавна расправа одржана је 14. августа 2025. године са почетком у 12.00 часова у просторијама општине Нова Варош, скупштинска сала, улица Карађорђева 32 и 15. августа 2025. године са почетком у 10.00 часова у просторијама општина Пријепоље у сали бр. 30, улица Трг Братства и јединства 1.

III ПРИМЕДБЕ НА НАЦРТ УРЕДБЕ О ПРОГЛАШЕЊУ И СТУДИЈИ ЗАШТИТЕ СРП „ЗЛАТАР”

1. ЈАВНА РАСПРАВА У НОВОЈ ВАРОШИ (14.8.2025. године, са почетком у 12.00 часова у скупштинској сали у Улици Карађорђева 32):

Јавној расправи су присуствовали:

- представници Министарства заштите животне средине:

Лидија Стевановић, шеф Одсека за заштићена подручја, Весна Трипковић Бољанић и Марија Митровић Стевановић, Одсек за заштићена подручја;

- представници Завода за заштиту природе (ЗЗПС): Александра Дошлић, в.д. директора ЗЗПС, Биљана Крстески и Драгана Петраш;

- представници општинске управе Нова Варош;

- представници УГ „Студенац”, Нова Варош;

- представници ЈП „Србијашуме”;

- представници Спортског савеза, Нова Варош;

- друга заинтересована физичка и правна лица.

Јавну расправу отворила је Лидија Стевановић упознајући присутне са темом јавне расправе и законским обавезама предлагача акта о заштити. Весна Трипковић Бољанић је изнела информације о оглашеном јавном увиду, наводећи да све заинтересоване стране имају могућност у време трајања јавног увида да се упознају са документима о заштити у просторијама Министарства, Завода за заштиту природе Србије, као и на сајту Министарства заштите животне средине и Завода за заштиту природе Србије.

Стручни сарадник из Завода за заштиту природе Србије, Драгана Петраш презентovala је Студију о заштити, а након тога Лидија Стевановић упознала је присутне са садржајем Нацрта уредбе о проглашењу СРП „Златар”.

У току трајања јавне расправе, а након презентације Студије заштите и Нацрта уредбе, присутни су имали могућност да поставе питања, дају примедбе и предлоге везано за Студију заштите и Нацрт уредбе.

У току јавног увида Министарству је до одржавања јавне расправе у Новој Вароши достављена једна примедба електронским путем, и то од УГ „Студенац”, Нова Варош. Представница УГ „Студенац”, Нова Варош, Ерна Паљевац исте примедбе прочитала је у току јавне расправе. Примедбе и одговори дати су у поглављу IV овог извештаја и на исте ће електронским путем бити достављен одговор УГ „Студенац”.

Гордана Јанчић из ЈП „Србијашуме” изнела је примедбу у вези забрана површинске и подземне експлоатације минералних сировина, као и забрана формирања позајмишта и/или отварање каменолома у другом степену заштите. Предложила је да се текст Нацрта уредбе у овом делу преформулише тако да гласи: „забрањује се експлоатација минералних сировина, осим отварања привремених површинских копова, односно позајмишта за потребе изградње, реконструкције и одржавања противпожарних, шумских и сеоских путева.” Додала је да ће ово предузеће доставити своје примедбе званичним путем у прописаном року. Примедбе и одговори дати су у поглављу IV овог извештаја.

Лидија Стевановић поновила је присутнима да је рок за доставу примедби 24. август 2025. године, као и да ће на све примедбе које буду достављене у датом року бити одговорено на начин на који су исте достављене.

Јавна расправа завршена је у 14.00 часова.

2. ЈАВНА РАСПРАВА У ПРИЈЕПОЉУ (15.08.2025. године, са почетком у 10.00 часова у сали бр. 30 општине Пријепоље, Трг Братства и јединства 1):

Јавној расправи су присуствовали:

- представници Министарства заштите животне средине:
Лидија Стевановић, шеф Одсека за заштићена подручја, Весна Трипковић Бољанић и Марија Митровић Стевановић, Одсек за заштићена подручја;
- представници Завода за заштиту природе (ЗЗПС): Александра Дошлић, в.д. директора ЗЗПС, Биљана Крстески и Драгана Петраш;
- члан градског већа општине Пријепоље, Његош Јањушевић;
- представници ЈП „Србијашуме”;
- представници месних заједница;
- директор Туристичке организације Пријепоље, Петар Васиљевић;
- друга заинтересована физичка и правна лица.

Јавну расправу отворио је члан градског већа општине Пријепоље, Његош Јањушевић.

Присутнима су се затим обратиле Лидија Стевановић, упознајући их са темом јавне расправе и законским обавезама предлагача акта о заштити и Весна Трипковић Бољанић, која је изнела информације о оглашеном јавном увиду, наводећи да све заинтересоване стране имају могућност у време трајања јавног увида да се упознају са документима о заштити у просторијама Министарства, Завода за заштиту природе Србије, као и на сајту Министарства заштите животне средине и Завода за заштиту природе Србије.

Лидија Стевановић, навела је да је у току јавног увида Министарству до сада достављена једна примедба електронским путем, као и да ће на све примедбе које буду достављене у датом року бити одговорено на начин на који су исте достављене и да је рок за доставу примедби 24. август 2025. године.

Након што су присутни упознати са садржајем Нацрта уредбе о проглашењу СРП „Златар”, обратила се Драгана Петраш, координатор на студији из Завода за заштиту природе Србије и презентovala Студију о заштити.

У току трајања јавне расправе, а након презентације Студије заштите, присутни су имали могућност да поставе питања, дају примедбе и предлоге везано за Студију заштите и Нацрт уредбе.

Присутна физичка лица највише су била заинтересована за прецизне границе заштићеног подручја, као и да ли њихове катастарске парцеле улазе у оквир заштићеног подручја.

Одговорено је да ће информације добити након што упуте захтеве електронским путем или у писаној форми надлежном Министарству, које ће у сарадњи са Заводом за заштиту природе дати одговоре.

Такође, постављено је питање зашто становници Међана и Бискупића нису анкетирани да се изјасне о сагласности да се део планине Златар прогласи за заштићено подручје.

Одговорено је да то није процедура приликом израде Нацрта уредбе, као и да становништво може да да предлог о промени Закона.

Директор ТО Пријепоље, Петар Васиљевић затражио је детаљније информације о границама које обухвата СРП „Златар”, због постављања туристичке сигнализације, као и изградње смештајних капацитета у наредном периоду.

Представници Завода су објаснили да ће све детаљне информације бити достављење након усвајања Уредбе на Влади.

Гордана Јанчић из ЈП „Србијашуме” изнела је примедбу у вези забрана површинске и подземне експлоатације минералних сировина, као и забрана формирања позајмишта и/или отварање каменолома у другом степену заштите. Предложила је да се текст Нацрта уредбе у овом делу преформулише тако да гласи: „забрањује се експлоатација минералних сировина, осим отварања привремених површинских копова, односно позајмишта за

потребе изградње, реконструкције и одржавања противпожарних, шумских и сеоских путева.” Додала је да ће ово предузеће доставити своје примедбе званичним путем у прописаном року. Примедбе и одговори дати су у поглављу IV овог извештаја.

Јавна расправа завршена је у 12:15 часова.

IV ОДГОВОРИ НА ДОСТАВЉЕНЕ ПРИМЕДБЕ У ПОСТУПКУ ЈАВНОГ УВИДА

Примедбе на документа о заштити доставили су путем електронске поште:

- Удружење грађана „Студенац”, Нова Варош;
- Сефкија Капиџија;
- ЈП „Србијашуме”;
- Неформална група грађана „Заштитимо реке Пријепоља”

Министарство заштите животне средине и Завод за заштиту природе размотрили су достављене примедбе и на исте дали усаглашене одговоре.

1. Примедба:

Удружење грађана „Студенац”, Нова Варош, доставило је примедбе и предлоге измена Нацрта уредбе:

1. Експлицитна забрана МХЕ и деривационих система у III степену заштите

Предлог измене:

У члану 5, после постојеће тачке 13 додати нову тачку: „14) Забрана изградње малих хидроелектрана (МХЕ) и других објеката/инсталација којима се преграђују водотоци, стварају вештачке акумулације или спроводе водотоци у цевоводима.”

Такође, у члану 6. (II степен) и члану 7. (I степен) експлицитно навести да је изградња МХЕ забрањена, ради недвосмисленог тумачења и лакше примене у пракси и експлицитно навести да се изградња МХЕ забрањује и у III степену заштите.

Образложење:

Златар има ограничен број планинских водотока малих протока, осетљивих на сезонска пресушивања. Деривациони системи и преграђивање доводе до фрагментације водених станишта, колапса популација водоземаца и риба (Саламандра саламандра, Ицхтхуосаура алпестрис, Рана граеца), убрзавају ерозију шумског земљишта и нарушавају хидролошки режим. Експлицитна забрана уклања простор за произвољна тумачења у будућности.

2. Обустава рударских истраживања и уклањање истражних поља из СРП Златар

Предлог измене:

У прелазне одредбе додати члан којим се:

1. обустављају сва геолошка истраживања унутар СРП и у заштитном појасу од најмање 500 м од границе СРП;

2. налаже Министарству рударства и енергетике да у року од 30 дана усклади или укине истражна поља која задиру у СРП;

3. прописује да су све бушотине и раскопи без Услови заштите природе ништавни и подложни санацији о трошку инвеститора.

Образложење:

Истражне бушотине на кречњачкој подлози носе висок ризик од контаминације подземних вода и ширења загађења. Рударско-енергетски интереси су у супротности са циљевима СРП, а и само истраживање ствара притисак ка каснијој експлоатацији. Потребно је превентивно затворити могућност за овакве активности.

3. Укључивање локалних ОЦД у управљање и јачање Савета корисника

Предлог измене:

Члан 8 изменити тако да предвиди могућност подељеног управљања (ЈП „Србијашуме” + локалне ОЦД) или поверавање управљања локалној јавној установи са обавезним учешћем ОЦД у управљачким органима. У члану 15 прописати да најмање 40% чланова Савета корисника буду представници локалне заједнице и ОЦД, изабрани путем јавног позива.

Образложење:

Укључивање локалних актера повећава легитимитет, убрзава реакцију на незаконитости и унапређује промоцију одрживог туризма. Најбоље решење било би укључивање организација цивилног друштва са доказаним искуством и везом са локалном заједницом. Конкретно, организација Студенац из Нове Вароши дуги низ година ради на унапређењу заштите природе, очувању Златара и развоју одрживог туризма у овом подручју. Овакав вид управљања донело би већу одговорност, бржи пренос информација о потенцијалним кршењима Уредбе и ефикаснију реакцију на терену.

Чланице организације чине младе особе, углавном девојке из Нове Вароши, које су одрасле на Златару и имају лични однос и емотивну везу са овим простором. Таква непосредна повезаност и свакодневно присуство гарантују посвећенију заштиту него што је то случај код великих организација које доносе одлуке из удаљених центара, често занемарујући рубне делове земље. Наравно, ЈП „Србијашуме” ће и даље имати кључну улогу у заштити шума, али за њих би управљање СРП „Златар” представљало додатни посао који није у средишту њихове мисије. Искуство из ПИО Камена Гора показује да „Србијашуме” имају озбиљне пропусте у очувању појединих заштићених подручја, посебно у вези са клисуром реке Грачанице, надзором над МХЕ и заштитом рибљег фонда, при чему ни након званичних обавештења о девастацији нису предузимани одговарајући кривични поступци (што потврђују и акти Заштитника грађана). Без жеље да дискредитујемо ЈП „Србијашуме”, сматрамо да би требало да остану партнери са фокусом на шумарство, док би целовито управљање СРП „Златар” било поверено мањој локалној организацији, уз подршку Министарства и партнера из јавног сектора. Дobar пример је Парк природе „Слапови Сопотнице”, којим успешно управља невладина организација – планинарско друштво Камена Гора. Треба имати у виду и да „Србијашуме” већ управљају ПИО Камена Гора, Озрен–Јадовник и Клисуром реке Милешевке, па би додатно преузимање још једне велике површине оптеретило капацитете ШГ Пријепоље.

4. Прецизирање правила градње у III степену заштите Предлог измене:

У члану 5. допунити одредбу о градњи тако да се она дозвољава искључиво унутар постојећих грађевинских зона насеља, уз обавезни screening утицаја за сваки објекат, приоритет реконструкције постојећих објеката, морфолошке смернице и поштовање минималних заштитних појасева уз водотоке.

Образложење:

Тренутна формулација „развој села” и „уређење објеката” је преширока. Јасна правила спречавају урбанистичко ширење, нарушавање пејзажа и водних режима.

5. Механизам против бесправне градње Предлог измене:

У члану 10. и прелазним одредбама прописати овлашћења чуварске службе за хитну забрану радова, обавезно вођење јавног регистра пријављених и уклоњених нелегалних објеката, рок од 72 сата за излазак инспекције и 30 дана за уклањање започетих нелегалних објеката, те забрану прикључења на инфраструктуру.

Образложење:

Бесправна градња је главни притисак у планинским туристичким зонама. Брза реакција и транспарентан регистар стварају одвраћајући ефекат и спречавају „легализацију” нелегалних објеката кроз затечено стање.

6. Заштита традиционалног пејзажа и културних вредности Предлог измене:

У Плану управљања и акту о унутрашњем реду прописати смернице за традиционалну градњу (материјали, кровови, фасаде), уклањање визуелног загађења (рекламе, сигнализација), дискретно вођење инсталација, те негу мозаика станишта (одржавање пашњака и травњака).

Образложење:

Златар је препознатљив по старовлашком културном пејзажу. Визуелна деградација смањује и природну и туристичку вредност. Смернице унапред олакшавају комуникацију са инвеститорима и локалним становништвом.

7. Отворени мониторинг и јавна доступност података

Предлог измене: У члану 12. скратити рок на 12 месеци и обавезати управљача да развије јавно доступан дигитални портал са подацима о биодиверзитету, изданим дозволама, инфраструктурним интервенцијама, пријавама инцидената и извештајима чуварске службе.

Образложење:

Отворени подаци омогућавају контролу јавности, сарадњу са научницима и правовремену реакцију на претње, чиме се јача поверење заједнице.

Додатне препоруке

- Ограничити изузећа из члана 16. (војни објекти) само на активности без трајног утицаја на I и II степен заштите, уз обавезан screening утицаја.
- Прописати рок од 12 месеци за усклађивање свих просторних планова са Уредбом, уз мораторијум на издавање аката супротних режимима.
- Увести накнаде и подстицаје власницима земљишта за ограничења коришћења и подршку традиционалним делатностима.
- Увести режим управљања посетама кроз дефинисање носивих капацитета по зонама.

Одговор на достављене примедбе:

- **Примедба бр. 1.** се односи на додавање нове тачке у члану 5. Уредбе која се односе на забрану изградње малих хидроелектрана и деривационих система у режимима заштите I, II и III степена.

Примедба **се не усваја** јер је на основу члана 35. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10–исправка, 14/16, 95/18–др. закон и 71/21) већ прописано да је у режимима заштите I, II и III степена забрањена изградња хидроелектрана и других хидротехничких објеката за захватање и транспорт воде за потребе изградње и рада хидроелектрана.

Напомињемо да је чланом 5. став 2. нацрта Уредбе дефинисано да на површинама на којима је утврђен режим заштите III степена важе забране и ограничења прописана чланом 35. Закона о заштити природе.

- **Примедба бр. 2.** се односи на:

1) додавање члана у Уредби којим би се наложила обустава рударских истраживања и уклањање истражних поља из Специјалног резервата природе „Златар”.

Примедба **се не усваја** јер је:

- на основу члана 35. став 3. тачка 1. Закона о заштити природе већ прописано да је у режиму заштите I степена забрањено коришћење природних ресурса и изградња објеката,
- на основу члана 35. став 6. тачка 1. Закона о заштити природе већ прописано да је у режиму заштите II степена забрањена изградња рударских објеката,
- на основу члана 35. став 9. тачка 2. Закона о заштити природе већ прописано да је у режиму заштите III степена ограничена експлоатација и примарна прерада минералних

сировина уколико има значајан неповољан утицај на природне и друге вредности заштићеног подручја.

Напомињемо да је чланом 5. став 2., чланом 6. став 2. и чланом 7. став 2. Нацрта уредбе дефинисано да на површинама на којима су утврђени режими заштите I, II и III степена важе забране и ограничења прописана чланом 35. Закона о заштити природе.

2) додавање члана у Уредби којим би се наложило Министарству рударства и енергетике да у року од 30 дана усклади или укине истражна поља унутар СРП „Златар”.

Примедба **се не усваја** јер се на основу члана 8. став 1. Закона о заштити природе коришћење простора и природних ресурса спроводи на основу планова и програма управљања и коришћења природних ресурса и добара у рударству, енергетици, саобраћају, водопривреди, пољопривреди, шумарству, ловству, рибарству, туризму и другим делатностима од утицаја на природу, у складу са мерама и условима заштите природе.

3) додавање члана у Уредби којим се прописује да су све бушотине и раскопи без услова заштите природе ништавни и подложни санацији о трошку инвеститора.

Примедба **се не усваја** јер је на основу члана 8. ст. 5. и 6. Закона о заштити природе већ прописано да је носилац пројекта, односно правно лице, предузетник и физичко лице које користи природне ресурсе, обавља грађевинске и друге радове, активности и интервенције у природи, дужно да поступа у складу са мерама заштите природе утврђеним у плановима, основама и програмима и у складу са пројектно-техничком документацијом, на начин да се избегну или на најмању меру сведу угрожавање и оштећење природе. Правно лице, предузетник и физичко лице дужно је да по престанку радова и активности изврши санацију, односно рекултивацију у складу са овим законом и другим прописима.

- **Примедба бр. 3.** изменити члан 8. Уредбе тако да се предвиди могућност укључивања локалних организација цивилног друштва у управљање и јачање Савета корисника и да се предвиди могућност подељеног управљања; изменити члан 15. Уредбе тако да се предвиди да најмање 40% чланова савета буду представници локалне заједнице изабраних путем јавног позива.

Примедба **се не усваја** јер је чланом 15. Нацрта уредбе дефинисано да је Управљач дужан да, формира Савет корисника у циљу међусобне сарадње и обезбеђивања интереса локалног становништва и других корисника заштићеног подручја.

Напомињемо да је на основу члана 67. Закона о заштити природе, прописано да заштићеним подручјем управља правно лице (управљач), које испуњава стручне, кадровске и организационе услове за обављање послова очувања, унапређења, промовисања природних и других вредности и одрживог коришћења заштићеног подручја. Такође, на основу члана 68. истог Закона, у циљу међусобне сарадње на заштити и одрживом коришћењу природних вредности и ресурса, као и обезбеђивању интереса локалног становништва и других корисника заштићеног подручја, прописано је да управљач може основати Савет корисника заштићеног подручја кога треба да чине представници локалних самоуправа, организација и удружења чија се активност одвија на заштићеном подручју. Чланом 68а. прописана је структура Савета корисника.

- **Примедба бр. 4.** допунити члан 5. Уредбе који се односи на изградњу објеката, прецизирање правила градње у режиму заштите III степена.

Примедба **се усваја** тако да ће чланом 5. став 2. тачка 1. бити прописано да се на површинама на којима је утврђен режим заштите III степена, забрањује: изградња стамбених, викенд и туристичких објеката, економских и помоћних објеката

пољопривредних домаћинстава изван грађевинских подручја утврђених посебним планским и урбанистичким документима.

- Примедба бр. 5. допунити члан 10. Уредбе који се односи на изградњу објеката прописивањем овлашћења чуварској служби за забрану радова, вођење јавног регистра пријављених и укоњених нелегалних објеката, рок од 72 сата за излазак инспекције и 30 дана за уклањање објеката, те забрану на прикључење на инфраструктуру.

Примедба **се не усваја** јер су на основу члана 68. Закона о заштити природе већ прописане обавезе управљача којима је дефинисано да управљач води евиденцију о људским активностима, делатностима и процесима који представљају фактор угрожавања и оштећења заштићеног подручја и о томе доставља податке заводу и Министарству, као и да води евиденцију о непокретностима са подацима од значаја за управљање заштићеним подручјем. Такође, прописано је да ако управљач утврди да је учињен прекршај или постоји основана сумња да је учињено кривично дело или привредни преступ, овлашћен је и дужан да поднесе одговарајућу пријаву или захтев за покретање прекршајног поступка.

Примедба бр. 6. допунити Уредбу која се односи на План управљања којим треба прописати смернице за изградњу објеката (традиционална градња, уклањање визуелног загађења, дискретно вођење инсталација и др.)

Примедба **се не усваја** јер је на основу члана 9. Закона о заштити природе прописано да се у поступку израде планова, основа, програма, пројеката, радова и активности прибавља акт о условима заштите природе са прописаним садржајем, односно проценом да ли се планирани радови и активности могу реализовати са становишта циљева заштите природе и донетих прописа и докумената, односно прописују се забране и ограничења под којима се планирани радови могу изводити.

Примедба бр. 7. изменити члан 12. Уредбе који се односи на обавезе управљача – скраћење рока од две године за израду софтверског решења о природним и створеним вредностима, непокретностима, активностима и другим подацима од значаја за управљање Специјалног резервата природе „Златар”, као и да се обавезе управљач да подаци буду јавно доступни.

Примедба **се не усваја** јер су чланом 68. Закона о заштити природе прописане обавезе управљача дефинисане тачкама 1) до 12) које управљач треба да уради пре израде софтверског решења о природним и створеним вредностима, непокретностима, активностима и другим подацима.

2. Примедба:

Зехра Капиција, власница кат. парц. бр. 5825 и 5827, све у КО Косатица, општина Пријепоље, доставила је електронским путем упит да ли се наведене парцеле налазе у обухвату будућег заштићеног подручја СРП „Златар”.

Одговор:

Увидом у базу података, Завод за заштиту природе Србије је утврдио да се наведене катастарске парцеле, чији је власник Зехра Капиција, налазе у границама СРП „Златар”, у режиму заштите III степена.

3. Примедба:

ЈП „Србијашуме”, Београд, доставило је примедбе и предлоге измена Нацрта уредбе:

1. У члану 3, став 1. Нацрта уредбе навести површине по општинама тако да став 1. гласи: „Специјални резерват природе „Златар”, налази се на територији општина Нова

Варош на површини од 3.013,70 ха (38,32%), КО: Брдо, Дражевићи, Дрмановићи, Мишевићи и Радијевићи и на територији општине Пријепоље на површини од 4.850,94 ха (61,68%), КО: Аљиновићи, Бискупићи, Косатица, Међани, Милошев До, Мушковица и Правошево”.

Образложење:

Уредба о проглашењу СРП „Златар” је акт који је јавно доступан и често ће је користити представници локалних самоуправа и локалног становништва, због чега је важно да се наведе податак о припадајућим површинама по општинама.

2. У члану 5. став 2. тачку 5) и тачку 6) спојити у једну и пребацити у мере ограничења, тако да гласи: „радови и активности се ограничавају на отварање привремених површинских копова, односно позајмишта за потребе изградње, реконструкције и одржавања противпожарних, шумских и сеоских путева”.

Образложење:

Темељну вредност СРП „Златар” чине четинарске шуме, које заузимају површину око 79% од заштићеног подручја и спадају у категорију високо угрожених шума по питању шумских пожара, због чега је важно да постоји изграђена и добро одржавана путна инфраструктура која ће бити не само у функцији заштите шума од пожара, већ и у функцији заштите, развоја, одрживог коришћења и презентације целокупног заштићеног подручја. Овако дефинисана мера је и у Уредби о проглашењу ПП „Радан” и ПП „Велики Јастребац”.

3. У члану 5. став 2. у тачки 10) брисати речи „и крчење земљишта, као и обављање других радњи и активности, на начин који може изазвати процесе јаке и ексцезивне ерозије, а које нису планиране као редован вид обнављања шума”, тако да тачка 10) гласи „чиста сеча шума, осим у случајевима прописаним законом”.

4. У члану 6. став 2. тачку 6) и тачку 7) спојити тако да гласи „забрањује се експлоатација минералних сировина, осим отварања привремених површинских копова, односно позајмишта за потребе изградње, реконструкције и одржавања противпожарних, шумских и сеоских путева”.

Образложење је исто као што је наведено у тачки 2, односно темељну вредност СРП „Златар” чине шуме, које заузимају површину око 79% од заштићеног подручја и спадају у категорију високо угрожених шума по питању шумских пожара, због чега је врло важно да постоји изграђена и добро одржавана инфраструктура која ће бити не само у функцији заштите шума од пожара, већ и у функцији заштите, развоја, одрживог коришћења и презентације целокупног заштићеног подручја. Овако дефинисана мера је и у Уредби о проглашењу ПП „Радан”.

5. У члану 6. став 2. у тачки 25) брисати речи „која није планирана као редован вид обнављања шума”, тако да тачка 25) гласи „чиста сеча шума, осим у случајевима прописаним законом”.

6. У члану 6. став 2. у тачки 27) брисати речи „слободно”.

7. У члану 6. став 3. у тачки 1) иза речи „ветролома” додати речи „снеголома, снегоизвала”, тако да гласи „активности на извођењу хитних и нопходних санационих шумских радова након акцидентних ситуација приликом ветролома, ветроизвала, снеголома, снегоизвала, пожара, каламитета инсеката и слично”.

8. У члану 6. став 3. тачку 4) прецизније дефинисати, односно треба да гласи „спровођење узгојно-санитарних сеча у шумама белог бора и смрче на кречњаку (*Piceo abietis-Pinetum sylvestris*), у оквиру локалитета „Ивље-Орловача-Честе”.

Образложење:

Ако остане наведено у Нацрту уредбе о проглашењу СРП „Златар” онда би значило да се мера ограничења односи само на шумска одељења државних шума, а не и на шуме сопственика и зато је предложено прецизније дефинисање.

9. У члану 9. *предлаже се брисање става 5.*

Образложење:

У Извештају о остваривању годишњег програма управљања заштићеним подручјем приказује се и податак о остваривању планираних радова и активности у односу на План управљања, тако да је сувишно радити анализу спровођења Плана управљања на три године.

10. У члану 11. брисати став 2.

Образложење:

Део одредби наведених у ставу 2. су садржане у ставу 1., а и опис граница заштићеног подручја биће дат у оквиру Уредбе о проглашењу СРП „Златар”.

11. Брисати члан 13.

Образложење:

Наведене одредбе односе се на могућност проглашења рибарског подручја, а у Нацрту уредбе о проглашењу СРП „Златар” нема мере забране нити ограничења које се односе на ихтиофауну. Такође, у Студији заштите СРП „Златар” нису наведени подаци о присуству ихтиофауне у водотоковима на заштићеном подручју.

Одговор на достављене примедбе:

- **Примедба бр. 1.** се односи на члан 3. став 1. где се тражи да се наведу површине по општинама.

Примедба **се делимично усваја**, члан 3. став 1. треба да гласи: „Специјални резерват природе „Златар”, налази се на територији општина Нова Варош на површини од 3.013,70 ha (КО: Брдо, Дражевићи, Дрмановићи, Мишевићи и Радијевићи) и на територији општине Пријепоље на површини од 4.850,94 ha (КО: Аљиновићи, Бискупихи, Косатица, Међани, Милошев До, Мушковица и Правошево).

- **Примедба бр. 2.** се односи на члан 5. став 2. где се тражи да се тачке 5) и 6) споје у једну тачку и пребаце у мере ограничења, тако да гласи: „радови и активности се ограничавају на отварање привремених површинских копова, односно позајмишта за потребе изградње, реконструкције и одржавања противпожарних, шумских и сеоских путева”.

Примедба **се делимично усваја**, тако што се тач. 5) и 6) спајају у нову тачку 5) која гласи: „забрањује се експлоатација минералних сировина и формирање позајмишта и/или отварање каменолома, осим отварања привремених површинских копова, односно позајмишта за потребе изградње, реконструкције и одржавања противпожарних, шумских и сеоских путева;”.

- **Примедба бр. 3.** односи се на члан 5. став 2. тачку 10) где се тражи брисање дела реченице „и крчење земљишта, као и обављање других радњи и активности, на начин који може изазвати процесе јаке и ексцезивне ерозије, а које нису планиране као редован вид обнављања шума”, тако да тачка 10) гласи „чиста сеча шума, осим у случајевима прописаним законом”.

Примедба **се усваја**.

- **Примедба бр. 4.** односи се на члан 6. став 2. тач. 6) и 7) где се тражи да се тачке споје у једну тако да гласи „забрањује се експлоатација минералних сировина, осим отварања привремених површинских копова, односно позајмишта за потребе изградње, реконструкције и одржавања противпожарних, шумских и сеоских путева”.

Примедба **се не усваја** јер је према члану 35. став 6. тачка 1) Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10–исправка, 14/16, 95/18–др. закон и 71/21) забрањена експлоатација минералних сировина.

- **Примедба бр. 5.** се односи на члан 6. став 2. тачку 25) где се тражи брисање дела реченице „која није планирана као редован вид обнављања шума”, тако да тачка 25) гласи „чиста сеча шума, осим у случајевима прописаним законом”.

Примедба се усваја.

- **Примедба бр. 6.** се односи на члан 6. став 2. у тачки 27) брисати речи „слободно”.

Примедба се усваја

- **Примедба бр. 7.** се односи на члан 6. став 3. у тачки 1) иза речи „ветролома” додати речи „снеголома, снегоизвала”, тако да тачка гласи „активности на извођењу хитних и неопходних санационих шумских радова након акцидентних ситуација приликом ветролома, ветроизвала, снеголома, снегоизвала, пожара, каламитета инсеката и слично”.

Примедба се усваја.

- **Примедба бр. 8.** се односи на члан 6. став 3. у тачки 4) прецизније дефинисање, тако да гласи „спровођење узгојно-санитарних сеча у шмама белог бора и смрче на кречњаку (*Piceo abietis-Pinetum sylvestris*), у оквиру локалитета „Ивље-Орловача-Честе”.

Примедба се усваја.

- **Примедба бр. 9.** се односи на брисање у члану 9. става 5.

Примедба се усваја, јер Законом о заштити природе није предвиђено да Управљач једном у три године анализира спровођење Плана управљања и остварене резултате и по потреби изврши његову ревизију.

- **Примедба бр. 10.** се односи на брисање у члану 11. става 2.

Примедба се усваја зато што је део одредби наведених у ставу 2. садржан у ставу 1, а и опис граница заштићеног подручја је дат у оквиру Уредбе о прогласењу СРП „Златар”.

- **Примедба бр. 11.** се односи на брисање члана 13.

Примедба се усваја зато што Нацрту уредбе о проглашењу СРП „Златар” нема мере забране нити ограничења које се односе на ихтиофауну. Такође, у Студији заштите СРП „Златар” нису наведени подаци о присуству ихтиофауне у водотоковима на заштићеном подручју.

4. Примедба:

Неформална група грађана „Заштитимо реке Пријепоља”, Пријепоље, доставило је примедбе и предлоге измена Нацрта уредбе:

1. У члану 5. став 2. у делу где су наведена ограничења у III степену заштите, да се унесе као тачка 14. и: „забрана изградње хидроелектрана и других хидротехничких објеката за захватање и транспорт воде за потребе изградње и рада хидроелектрана.”

Образложење:

Изградњом МХЕ дошло би до уништавања станишта риба и водоземаца (попут пронађених врста мрмољака, даждевњака - нарочито саламандра саламандра, жаба, нарочито грчке жабе - рана греаца) којима је за живот неопходна вода. Подручје заштите планине Златар није превише богата речним токовима, те се сматра да се постојећи речни токови и извори морају очувати, посебно јер је Златар извор за токове и реке које формирају и од пресудног су значаја за два изузетно значајна заштићена подручја у близини, Специјални резерват природе „Клисура реке Милешевке” и Специјални резерват природе

„Увац”. Разлог да се ова тачка дода, иако је она експлицитно наведена у члану 35 Закона о заштити природе, као и да је тачка за МХЕ додата накнадно у Закон, сматра се да постоји могућност поновног мењања Закона. Додавањем ове реченице неће се суштински ништа променити, али, како се наводи, да ће као грађани бити сигурни да се на локацији неће градити хидроелектране, чак ни променом Закона. Такође се наводи да имају негативно искуство у Пријеполу са изградњом хидроелектрана у заштићеном подручју и то баш у току заштите. Конкретно, ради се о МХЕ Сеоце, МХЕ Вуково брдо и МХЕ Орлић, које су изграђене у ПИО „Камена Гора”, у току поступка заштите овог подручја. Због тога је дошло и до померања граница самог заштићеног подручја. Првобитним условима и забранама Завода за заштиту природе Србије била је експлицитно забрањена изградња МХЕ на реци Грачаници (решења Завода број 020-705/2 од 24.02.2012. године и 020-706/2 од 24.04.2012. године), да би се само три месеца касније ситуација скроз променила и изграђене су МХЕ. Због овога се тражи да се у Уредбу дода ова реченица, како локално становништво поново не би било насмерено изменама докумената и мишљења Завода за заштиту природе, Министарства заштите животне средине и других институција. Осим тога, планински тип река и потока, стављањем у цевоводе и смањењем количине воде, може довести до ерозије и уништавања шумског фонда, због чега је планина Златар првенствено и заштићена. Додатно, ускраћује се вода и за пронађене многобројне дивље врсте животиња, што може довести до низа катастрофалних последица по цео биодиверзитет. Такође упућује се молба да се прихвати ова примедба, јер додавањем једне реченице, сматра се да се ништа суштински не мења, а затвара се могућност изградње МХЕ у будућности.

2. *Укидање права на геолошка истраживања компанији „Golden Age Resources” доо Београд за локалитет Међани (истражни простор 2486), као и обустављање започетих геолошких радова (број 310-02-01150/2021-02 од 11.01.2022. године).*

Образложење:

Иако је у Уредби речено да се забрањује рударење (подземно и надземно), сматра се да је хитно неопходно забранити постојеће геолошке радове на подручју Међана компаније „Golden Age Resources”, како би се спречила девастација заштићеног подручја. Истражно подручје је већим делом у планираном заштићеном подручју, сматрамо да би несавесним радом, попут цурења истражних бушотина, дошло до нарушавања квалитета вода и шума, те да би то утицало на целокупан биодиверзитет заштићеног подручја. У сарадњи са Министарством рударства и енергетике, потребно је хитно прекинути наведене радове, како би се очувало заштићено подручје. У крајњем случају, неопходно је обавестити Министарство рударства и енергетике да се постојеће истражно подручје смањи, тј. тотално уклони из простора заштићеног подручја и рубних подручја, јер је самом Уредбом предвиђена забрана експлоатације и истраживања минералних сировина на целој територији. (Референца: страна 111 Студије о заштити Златара). Такође се наводи да је ово прва прилика да Министарство заштите животне средине жели да сачува простор Златара, те је упућена молба да се у најкраћем року уради наведено и да се придржава Уредбе која се доноси.

3. *Измена управљача заштићеног подручја – укључивање локалних удружења у управљање – организација Студенац Нова Варош*

Образложење:

Сматра се да треба размислити о управљачу заштићеног подручја. Сматра се да би најбоље било укључити организације цивилног друштва. Организација *Студенац* из Нове Вароши је доказано радила на унапређењу заштићеног подручја, одрживом развоју туризма у овом подручју, те сматра се да би њиховим радом добили много већу одговорност у заштити подручја, брже би се преносиле информације о потенцијалним кршењима правилима уредбе заштите. Осим тога, чланице су младе особе, девојке из Нове Вароши, особе које имају и љубав према Златару као месту где су одрасли и које ће га чувати боље

него велике организације, које команде могу примати из других центара и градова, занемарујући локални интерес рубних делова наше земље. Наравно, ЈП „Србијашуме” ће свакако имати кључан значај у заштити шума, али сматра се да би њихово газдовање било само додатни посао, који им не би био од примарног значаја, као што је то случај са организацијама цивилног друштва, у овом случају *Студенца*. Осим тога, као управљач ПИО „Камена Гора”, ЈП „Србијашуме” има више пропуста у раду, што се посебно односи на очување клисуре реке Грачанице, проверу рада МХЕ изграђених на овој реци, те уништавању рибљег фонда, о чему постоје званични подаци. Чак и када су званично обавештени о уништавању заштићеног подручја, нису покренути одговарајући кривични поступци према учиниоцима, што је доказано и актима Заштитника грађана. Без жеље да се дискредитује поменуто предузеће, сматра се да они треба да остану партнери са акцентом на очувању шума, а да би, попут доброг примера управљања Слаповима Сопотнице, где је управљач из реда невладиних организација, тачније Планинарско друштво Камена Гора. Наводи се да би управљање подручјем требало препустити мањим организацијама, које ће уз помоћ Министарства, партнера из јавних организација, боље управљати заштићеним подручјем. Напомена је и да су ЈП „Србијашуме” већ управљачи заштићених подручја ПИО „Камена Гора”, ПИО „Озрен Јадовник” и СРП „Клисура реке Милешевке”, те да је превелики посао за ШГ Пријепоље додатно укључивање нових великих површина. Наравно, као што је већ и речено, сарадња организација мора постојати. Дobar пример је и сарадња са УГ Јадовник – оаза нетакнуте природе, посебно у виду очувања белоглавог супа, маркације и праћења медведа, вукова, птица и других животињских врста, изградње хранилишта Кашан центара за опоравак птица и слично. То је пре свега заслуга велике љубави локалног становништва према подручју на ком су одрасли, те у само два примера у непосредној околини Пријепоља, може видети значај укључивања локалних удружења. Такође, самим укључивањем и слањем примедби, укључују се у заштиту овог заштићеног подручја. Чланови групе Студенац имају сјајну подршку са локалном заједницом – школама на територији општине Нова Варош, те су у више наврата радиле акције пошумљавања, едукације најмлађих и слично, што би се само додатно проширило повећањем њиховог утицаја и укључивањем у заштиту планине Златар.

4. *Увести рок од 12 месеци за измену Просторних планова (и планова ниже хијерархије) општина Пријепоље и Нова Варош и усклађивање са Уредбом.* Послати ограничења донета Уредбом за Просторни план Републике Србије. До тада, увести мораторијум на измене планова свих врста на територији заштићеног подручја, као и на издавање дозвола супротно овој Уредби.

5. *Увести обавезан јавни мониторинг на све одлуке донете у вези заштићеног подручја, повећати транспарентност управљача и укључити локалну заједницу у заштиту.*

Одговор на достављене примедбе:

- **Примедба бр. 1.** се односи на члан 5. Уредбе која се тиче забране изградње хидроелектрана у режимима заштите I, II и III степена, где се тражи да се унесе као тачка 14. „забрана изградње хидроелектрана и других хидротехничких објеката за захватање и транспорт воде за потребе изградње и рада хидроелектрана”.

Примедба **се не усваја**. На основу члана 35. Закона о заштити природе, прописано да је у режимима заштите I, II и III степена забрањена изградња хидроелектрана и других хидротехничких објеката за захватање и транспорт воде за потребе изградње и рада хидроелектрана.

Напомињемо да је чланом 5. став 2. нацрта Уредбе дефинисано да на површинама на којима је утврђен режим заштите III степена важе забране и ограничења прописана чланом 35. Закона о заштити природе.

- **Примедба бр. 2.** се односи на укидање права на геолошка истраживања компанији „Golden age resources” д.о.о. Београд на локалитету Међани, као и обустављање започетих геолошких радова.

Примедба се не усваја. Према подацима из катастра истражних и експлоатационих поља који води Министарство рударства и енергетике, у источном делу Златара, на подручју око Мушковине (режим заштите III степена) налази истражно поље под називом Међани – где предузеће „Golden age resources” д.о.о. из Београда врши геолошка истраживања, која су започета пре доношења акта о заштити планине Златар. Напомињемо, да је на основу члана 35. став 9. тачка 2. Закона о заштити природе прописано да је у режиму заштите III степена ограничена експлоатација и примарна прерада минералних сировина, а у складу са чланом 6. став 2. Уредбе о режимима заштите, радови који су ограничени, а угрожавају неку од темељних вредности заштићеног подручја, забрањују се у складу са законом којим се уређује заштита природе, актом о проглашењу заштићеног подручја и међународним уговорима.

- **Примедба бр. 3.** односи се на промену управљача ЈП „Србијашуме” који је предложен нацртом Уредбе и на укључивање локалних удружења у управљање (организација „Студенац”).

Примедба се не усваја. На основу члана 67. Закона о заштити природе, прописано је да заштићеним подручјем управља правно лице (управљач) које испуњава стручне, кадровске и организационе услове за обављање послова очувања, унапређења, промовисања природних и других вредности и одрживог коришћења заштићеног подручја. У колико је у току Јавног увида било још правних лица која су заинтересована за управљање, а испуњавају услове за обављање предметних послова, Министарство заштите животне средине ће узети у обзир и одлучити о управљачу.

Такође, на основу члана 68. истог Закона, у циљу међусобне сарадње на заштити и одрживом коришћењу природних вредности и ресурса, као и обезбеђивању интереса локалног становништва и других корисника заштићеног подручја, прописано је да управљач може основати Савет корисника заштићеног подручја кога треба да чине представници локалних самоуправа, организација и удружења чија се активност одвија на заштићеном подручју. Чланом 68а. прописана је структура Савета корисника.

- **Примедба бр. 4.** односи се на увођење рока од 12 месеци за измену Просторних планова општина Пријепоље и Нова Варош и њихово усклађивање са Уредбом. Послати ограничења донета Уредбом за Просторни план Републике Србије. До тада, увести мораторијум на измене планова свих врста на територији заштићеног подручја, као и на издавање дозвола супротно Уредби.

Примедба се делимично усваја. У Закону о заштити природе не постоји одредба која регулише рокове за измену просторно планске документације. Међутим, на основу члана 9. Закона о заштити природе прописано је да се у поступку израде планова, основа, програма, пројеката, радова и активности, прибавља акт о условима заштите природе са прописаним садржајем, односно проценом да ли се планирани радови и активности могу реализовати са становишта циљева заштите природе и донетих прописа и докумената, односно прописују се забране и ограничења под којима се планирани радови могу изводити. Акт о условима заштите природе мора бити усклађен са Уредбом о заштити СРП „Златар”. Такође, у складу са чланом 55. Закона о заштити природе, организација, коришћење, уређење простора и изградња објеката на заштићеном подручју врши се на основу просторног плана подручја посебне намене односно урбанистичког плана, у складу са законом. Наведени планови морају бити у складу са актом о проглашењу заштићеног подручја и планом управљања

заштићеним подручјем. У поступку израде горе наведених планова, надлежни орган за израду плана, дужан је да прибави услове заштите природе, у складу са чланом 9. Закона о заштити природе.

- **Примедба бр. 5.** Увести обавезан јавни мониторинг на све одлуке донете у вези заштићеног подручја, повећати транспарентност управљача и укључити локални заједницу у заштиту.

На основу члана 68. Закона о заштити природе прописане су обавезе управљача и дефинисано је да управљач води евиденцију о људским активностима, делатностима и процесима који представљају фактор угрожавања и оштећења заштићеног подручја и о томе доставља податке заводу и Министарству, као и да води евиденцију о непокретностима са подацима од значаја за управљање заштићеним подручјем. Такође, формирање Савета корисника утицаће на повећање транспарентности у доношењу одлука у вези заштићеног подручја.